

zirljivo na to, kar je novo, samo radi tega, ker je novo, in ker smo uverjeni, da človeštvo vedno v vsakem oziru napreduje, in da je torej tudi v novih strujah gotovo mnogo dobrega, kar pride gotovo do priznane veljave, kadar se razbistrijo pojmovi — dokler se ne prikaže še kaj novejšega ter se ne pomaknemo zopet za stopinjo naprej; saj vse na svetu je vedno v prehodni dobi! . . .

Naj iz teh naših besed nihče ne sklepa, da so naši nazori ohlapni, ali celo, da jih mislimo obračati po vetru! Ne, o tem, kaj je lepo in umetno, imamo trdne, jasne pojme, od katerih se nikakor ne odmaknemo, in v gorenjih vrsticah smo hoteli samo pokazati, da stališče, katero zavzemljemo, ni niti nizkotno, niti pretesno . . .

Naposled izrekamo le še iskreno željo: naj bi nam prinesla prihodnja gledališka doba mnogo lepega in dobrega, mnogo takega, da bomo z veseljem pisali — gledališka pisma!

LISTEK.

Kopitarjeva slavnost na Dunaju in v Ljubljani. Za prenos Kopitarjevih smrtnih ostankov z Dunaja v Ljubljano se delajo večje priprave. S prenosom se združi posebna slavnost na Dunaju in tukaj. Na Dunaju pripravlja slavnost poseben odsek, kateremu je na čelu dvorni svetnik Šuklje; namestnik mu je prof. dr. Murko; tajnika sta dr. Mantuani in dr. V. Kušar; blagajnika msgr. Jančar in prof. dr. Primožič, odborniki pa: Pukl, dr. Pajk, dr. Simonič, M. Hubad in I. Vadnal. Priprave za tukajšnjo slavnost ravna poseben odsek, sestavljen iz zastopnikov odborov »Slov. Matice« in »Pisateljskega podpornega društva«, kakor smo to v svojem času že naznanili. Dunajska slavnost se bo vršila v nedeljo dne 10., ljubljanska pa v torek dne 12. oktobra t. l. Na dunajskem programu je: blagoslovljenje, govor in petje na pokopališču; izprevod ob zvonjenju po raznih farah prestolnice, govor in petje na južnem kolodvoru, pisateljski srbsko-slovenski sestanek na predvečer. Na ljubljanskem programu je pa: izprevod od železnice na pokopališče, petje na postaji in na pokopališču, govor na pokopališču. Natančnejši program priobčijo dnevnik.

Prenos Vukovih posmrtnih ostankov z Dunaja v Belgrad. Uredništvo je prejelo naslednje obvestilo od srbske kraljevske akademije v Belgradu:

»Da bi se posvedočilo istinito priznanje sjajnim zaslugama oca nove srpske književnosti Vuka Štef. Karacića previsokim ukazom od 2. (14.) maja o. g., narejeno je, da se posmrtni ostanci njegovi prenesu u otacbinu.

Srpska kraljevska akademija, kojoj je istim previsokim ukazom povereno, da onaj prenos izvrši, ima čast izvestiti uredništvo »Ljubljanskog Zvona«, da će iznošenje praha Vukova iz groblja Svetoga Marka u Beču biti 28. septembra (10. oktobra) ove godine u 2 časa, posle podne, a sahrana u Beogradu, kod saborne crkve, 30. septembra (12. oktobra) u 11 časa pre podne.

Beograd, 6. (18.) septembra 1897.◀

Drugo berilo in slovnica za obče ljudske šole. Sestavila M. Josin in E. Gangl, učitelja v Ljubljani. — V Ljubljani. Tiškala in založila Ig. pl. Kleinmayr & Fed. Bamberg. 1897. — Cena vezani knjigi 80 h. Str. 224. — (Konec.)

Seveda poleg teh nazorov pisatelji in pesniki kakor Slomšek, Praprotnik, Tomšič i. dr. izgube vso vrednost, in le malokateri njih spis bi se dal brez korenitih formalnih poprav porabiti za čitanke. Pred to posledico leposlovne smeri se bodeta menda gg. Josin in Gangl še najbolj zgražala, toda popolnoma logična je. Vsa čast in hvala omenjenim možem kot narodnim buditeljem, kremenitim značajem itd.; tudi njih spisi so bili ob času naše narodne bede in slovstvene suše velikega pomena; a vse to nas ne sme in ne more zapeljati, da bi jim priznavali absolutno leposlovno vrednost; storili so njih spisi in pesmi ob svojem času svojo dolžnost, a za to tudi želi primerno priznanje — dandanes so samo historiškega pomena. —

Ne bi bilo treba poudarjati, a vendar to storimo zaradi možne nesporazumnosti, da pedagoške in moralne obzire v vseh učilih in spisih, ki so namenjeni mladini, pripoznavamo kot »conditio sine qua non«, a takisto brezpogojno treba upoštevati leposlovno stališče; vsako stališče samo za-se bi bilo enostransko; »omne tulit punctum, qui miscuit utile dulci«, bi lahko tudi mi rekli, razumevajoč pod »utile« moralnost, a pod »dulce« to, kar je estetiški lepo.

»Absolutno estetiško merilo!«, mi porečeta gg. Josin in Gangl; »lažje rečeno nego storjeno! Kdor pozna naše leposlovno uboštvo, ta ve, v kakšnih zadregah je slovenski čitankar, išoč »absolutno lepih« primerov za svoja berila. Če z obojnim merilom, moralnim in estetiškim, iztikaš po našem skromnem slovstvu, ti ne ostane veliko pod prsti« . . .

Temu sicer tehtnemu pomisleku imam dvoje odgovoriti: Prvič ne bi bilo nič škodilo, ako bi se bilo berilo, ki sedaj obsega 164 str., skrčilo za polovico. Neumann je poleg drugih zdravih in pravih načel dobre čitanke postavil tudi to-le načelo, kateremu brezpogojno pritrjujemo: »Čitanka obsegaj samo toliko berila, da v teku leta lahko predelaš vse koščke.« Torej čitanka ne ponujaj več gradiva, nego ga je možno prečitati, ne da bi moral učitelj šele izbirati primerne sestavke; čitanka obsegaj zgolj vzorne — recimo naravnost: klasične — sestavke, a te treba vse prečitati v teku šolske dobe, kateri je namenjena čitanka.

Drugič pa mislim, da je naloga slovenskega čitankarja dandanes vendar veliko lažja in hvaležnejša, nego je bila Janežičeva in pa tudi še Šketova pred kakimi petnajstimi leti; izza l. 1880. smo tudi v leposlovju čudovito napredovali. Gg. izdajateljema se je bilo treba le še malo bolj